

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

Helyi jelentőségű védett természeti terület neve: Kastélypark	
Utoljára módosítva: 2013-08-22 21:41:28	
Megye: Jász-Nagykun-Szolnok	Községhatár: Újszász
A terület kiterjedése: 23.4219 hektár	Védetté nyilvánítás év: 1980
GPS koordináták: 47,281641 20,063889	
Felmérést végző személy(ek) neve: Csíder Ibolya, Molnár Géza, Sallai Róbert Benedek	
E-mail címe(k): info@nimfea.hu	

A terület megközelíthetőségének leírása (pl. melyik utcán kell elhagyni a települést stb.): 5052 Újszász, Akácfa u. 90. Jászsalsószyentgyörgy irányából érkezve a 32. sz. főútról a 3122. sz. közútra jobbra térünk le (Jász út), majd körülbelül 2 km megtétele után újból jobbra kanyarodva érkezünk az Akácfa utcába, a Kastélyparkot az utca végén találhatjuk meg bal kéz felől.
Terület rövid, szöveges bemutatása (max. 2000-2500 karakter): megközelíthetőség, terület jellegének leírása (pl. természetes erdőfolt puhafa ligeterdővel stb.): Újszászra betérve, a vasúti átjáró után található az egykori Orczy kastély, ami 1890 körül épült, historizáló stílusban. Jelenleg szociális létesítmény, szenvedélybeteg elfekvő és alkohollal kapcsolatos leszoktató, rekonstrukciós intézmény. Az eredetileg 100 katasztrális holdas (57,6 hektár) park területe mára 23,4 hektárra zsugorodott, az egykori tölgy-, bükk-, amerikai dió-, platán-, fűz-, fenyő- és vasfaállományból mára kis mennyiségben maradt meg, annak ellenére, hogy a II. világháború előtt 160-féle fakülönlegesség volt itt, és a kastély előtt tiszafák sorakoznak. A terület ősi fái a sziki tölgyek, a kocsányos tölgyek, a csertölgyek és a mezei juharok voltak. A természetvédelmi területté nyilvánított - részben újraterelített - parkban az előző rendszerben több új kiszolgáló épületet emeltek. A kastélypark egykori úszómedencéjének maradványa még látható, a tó is megmaradt, de a park nyilvánvalóan odafigyelésre szorul. A park cserjeszintje hiányzik, jelenleg is park jelleggel kezelt terület, védelmét az öreg tölgyek, a műemlék épület és a park énekesmadár faunája indokolja.
2. A TERÜLET ÁLTALÁNOS FELMÉRÉSE
2.1. Megtalálható még a védettség indoka a területen? - Igen Szükség esetén részletezés, "Nem/Részben" válasz esetén indoklás:
2.2. Milyen élőhelyek mozaikok borítják a területet és milyen arányban? 100 % Erdő % Gyep % Cserjés % Vizes terület % Egyéb

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

2.3. Élőhelyi besorolás ÁNÉR- szerint (<http://www.novenyzetiterkep.hu/?q=magyar/node/45>):
P6 – Parkok, kastélyparkok, arborétumok és temetők az egykori vegetáció maradványaival vagy regenerálódásával

2.4. Területhasználat (kérjük, jelölje az észlelteket):

Egyéb típus:

Jellemzőik, intenzitás:

2.5. Folyik-e természetvédelmi kezelés a területen? -

Őrzés, Kaszálás, Vadkizárás, Vízelvezetés, Szálalás,

Egyéb típus:

2.6. Megtalálhatóak-e az alábbi özönfajok a területen, s milyen mennyiségben:

Akác: Kevés

Selyemkóró: Nincs

Parlagfű: Kevés

Magas/kanadai aranyvessző: Nincs

Japánkeserűfű: Nincs

Gyalogakác: Kevés

Bálványfa ("ecetfa"): Kevés

Keskenylevelű ezüstfa: Nincs

Muflon: Nincs

Egyéb (nevezze meg):

2.7. Része a terület a Natura 2000 hálózatnak? - Nem

Egy része: %

2.8. Érintkezik a terület más természetes élőhelyekkel? - Igen

2.9. Ha igen, milyen típusú élőhellyel?

Nemzeti Ökológiai Hálózat – ökológiai folyosó

2.10. Érintkezik a terület más természetvédelmi oltalmat élvező területtel? (pl. Natura 2000, országos védettség, ex lege) - Nem

2.11. Ha igen, milyen természetvédelmi oltalmat élvező területtel? -

2.12. Van védettséget jelző tábla a területen? - Igen

Darabszám: 1

Állapotuk: megfelelő

2.13. Vannak vadgazdálkodási létesítmények a területen?

Magasles: db

Vadetető: db

Szóró: db

Egyéb (név és db):

Nincs

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

3. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es növényfajok és számolt vagy becsült mennyiségük felsorolása

(a becslés lehet tőszámra, vagy területnagyságra vonatkoztatott, fokozottan védett faj esetében pontos tőszámot kell megadni)

4. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es állatfajok és számolt vagy becsült mennyiségük

(fokozottan védett fajoknál pontos állománynagyságot kell megadni)

Előforduló védett és N2000-es fajok: Bufo viridis (zöld varangy) Hyla arborea (zöld levelibéka) Accipiter nisus (karvaly) - költ Buteo buteo (egerészölyv) - költ Columba palumbus (örvös galamb) - költ Sreptopelia turtur (vadgerle) - költ Sreptopelia decoacto (balkáni gerle) - költ Cuculus canorus (kakukk) - "költ" Strix aluco (macskabagoly) - költ Asio otus (erdei fülesbagoly) - költ Upupa epops (búbosbanka) - költ Jynx torquilla (nyaktekerics) - előfordul Picus viridis (zöld küllő) - költ Dryocopus martius (fekete harkály) - előfordul Dendrocopos syriacus (balkáni tarkaharkály) - előfordul Dendrocopos major (nagy tarkaharkály) - költ Galerida cristata (búbos pacsirta) - költ Motacilla alba (barázda billegető) - költ Erithacus rubecula (vörösbecg) - költ Luscinia megarhynchos (fülemüle) - költ Phoenicurus ochruros (házi rozsdafarkú) - költ Saxicola torquata cigány csaláncsúcs) - költ Turdus merula (feketerigó) - költ Turdus pilaris (fenyőrigó) - nagy számú téli vendég Sylvia atricapilla (barátka) - költ Phylloscopus silibatrix (sisegő füzike) - előfordul Phylloscopus collybita (csilpesalp füzike) - költ Muscicapa striata (szürke légykapó) - költ Aegithalos cudatus (őszapó) - költ Parus major (széncinege) - költ Parus caeruleus (kékcinege) - költ Oriolus oriolus (sárgarigó) - költ Lanius corullio (tövisszúró gébics) - költ Lanius minor (kis őrgébics) - költ Pica pica (szarka) - költ Corvus monedula (csóka) - költ Corvus frugilegus (vetési varjú) - előfordul Sturnus vulgaris (seregély) - költ Passer domesticus (házi veréb) - költ Passer montanus (mezei veréb) - költ Fringilla coelebs (erdei pinty) - költ Serinus serinus (csicsörke) - költ Carduelis carduelis (tengelic) - költ Carduelis chloris (zöldike) - költ Pyrrhula pyrrhula (süvöltő) - költ Miliaria calandra (sordély) - költ

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

5. Egyéb észrevétel

A kastélyt építtető család 1829-ig a pesti Orczy-kertben lévő kúriában lakott, de a királyi kisajátítás miatt Újszászra költözött. Itt kezdtek építkezésbe és lakóépületek mellett üvegházat is építettek, és abban helyezték el a híres Orczy-kertből magukkal hozott növényanyagot. A család Újszászon 1721 óta volt birtokos, 1731-ben birodalmi bárói, 1736-ban magyar bárói címet kapott. Az Orczy família ezen kastélyát Orczy (I.) Andor építtette az 1880-as évek végén. Az új rezidencia Jász-Nagykun-Szolnok vármegye legnagyobb kastélya lett, a kétemeletes épület helyét a Szarvas-ér és a Szarvashalom körüli ligeterdős területen jelölték ki, így a kialakítandó parkba belefoglalhatták az ott található idős fákat is. A park tervszerű kiépítése a XX. század elején történt. Az utód, Orczy Zsuzsanna 1935-ben eladta a kastélyt az Isteni Megváltó Leányai apácarendnek, amely zárdát, valamint az idős apácák számára otthont és egészségházat alakított ki az épületben. A rend betegápolást, szegénygondozást és lánynevelést végzett hazánkban 1863 óta. A rendet 1950-ben feloszlatták, majd az épületet államosították. Az államosítás után előbb rendőrképző iskolát helyeztek el a kastélyban, majd tudószanatóriumot és kórházat alakítottak ki benne. 1994-ben az intézmény a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat Pszichiátriai és Szenvedélybetegek Otthona és Rehabilitációs Intézménye nevet vette fel. A park és az épület a mai napig páratlan kultúrtörténeti és természeti érték, és sajnos méltatlanul van a természetvédelem és műemlékvédelem által elhanyagolva. Pszichiátriai és Szenvedélybetegek Otthona és Rehabilitációs Intézménye használata során sajnos sem az épületre, mind a park fennmaradása nem biztosított. Jó lenne fokozottabb és tervszerűbb természetvédelmi tevékenységgel felügyelni a területet, és az épület felújítására érdemi forrásokat biztosítani, amihez a működtető intézetnek, vagy a tulajdonosnak érdemi forrásokra lenne szüksége.